

Asia: VN/5061/2021

Lausuntopyyntö lukiokoulutuksen laatustrategian luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon tiivistelmä

Suomen evankelis-luterilainen kirkko pitää lukiokoulutuksen laatustrategiaa tarpeellisena ja tärkeänä prosessina, joka on syytä vaiheistaa. Lukioyhteisön kokonaisvaltainen hyvinvointi on keskeisimpiä laatutekijöitä, joka mahdollistaa myös laadukkaan oppimisen. Opiskelijoita ja henkilöstöä kuormittavista tekijöistä tulee tehdä kartoitus, jonka pohjalta lisätään toimenpiteet laatustrategiaan.

Lukiokoulutuksen valtakunnallinen tasalaatuisuus ja yhdenvertaisuus on tärkeämpää kuin oppilaitosten paikallinen vertailtavuus. Lukion kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoiseen toimintaympäristöön kuuluvat myös sidosryhmät, kuten seurakunnat ja muut katsomusyhteisöt, jotka vahvistavat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Koulutuksen laatu rakennetaan pitkäjänteisellä yhteistyöllä, ei määräaikaikaisilla hankerahoituksilla.

Johdanto

Suomen evankelis-luterilainen kirkko toteaa, että lukiokoulutuksen laatustrategia on kehys, joka kokoaa kaikki viimeaikaiset lukiokoulutuksen uudistukset kokonaisuudeksi. Koska lukiokoulutuksessa ei ole aiemmin ollut yhtenäistä laadunarvioinnin mittaristoa, niin sellaisiksi ovat muodostuneet lukiokoulutuksen sisäänpääsyn keskiarvot sekä ylioppilastutkinnon tulokset. Koska näitä on käytetty suhteuttamatta keskenään, tämä on johtanut epäterveeseen ja vääristyneeseen kilpailutilanteeseen lukioiden välillä (ns. ranking).

On selvää, että laatustrategian keskiössä on opiskelija ja hänen oppimisensa, mutta osaksi lukioyhteisöä tulee mieltää myös henkilöstö, jonka rooli prosessin eri vaiheissa vaihtelee.

Opiskelijoiden ja henkilöstön välinen hyvä vuorovaikutus ja molempien hyvinvointi kannattelevat koko laatutyötä.

Visio lukiokoulutuksesta ja lukiokoulutuksen laadunhallinnasta

Koulutuksen järjestäjän tasolla tarvitaan yhtenäiset mittarit laadunarviointiin, mutta samalla niiden tulee olla vertailukelpoisia valtakunnallisesti, jotta koulutuksellinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuu. Toisaalta keskinäisen vertailtavuuden lisääntyminen voi ruokkia oppilaitosten välistä epätervettä kilpailua, jota media nykyisellään ylläpitää.

Tavoiteaikataulu vuodelle 2030 on realistinen sopivalla vaiheistuksella toteutettuna.

Laadunhallinta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä

Hyvin toimiva johtamisjärjestelmä selkiyttää laadunhallintaprosessia.

Keskeiset toimijat

Koulutuksen laatu rakentuu eri toimijoiden yhteistyönä. Opiskelijoiden osallistaminen prosessin kaikissa vaiheissa on erityisen tärkeää. Sidosryhmät ja kumppanuudet -luetteloon on syytä lisätä 'seurakunnat ja muut katsomusyhteisöt'. Niillä on tärkeä rooli esimerkiksi osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukemisessa.

Toimintaympäristön kuvaus

Ilmastonmuutoksen sijaan voidaan puhua jo ilmastokriisistä.

Demografinen kehitys Suomessa on välttämätöntä ottaa huomioon. Sen pohjalta on löydettävä kestäviä ja laadukkaita ratkaisuja lukiokoulutukseen alueellisesti.

Lukiokoulutuksen laatutekijät

Paikallisesti asetetut tavoitteet laatutekijöiden kuvaajina varmasti motivoivat ja sitouttavat, kunhan ne ovat linjassa valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. Laatutekijöistä ei saisi tulla myöskään pudotuspelin aiheuttajia lukioverkossa.

Laadukas oppiminen

Nostamme keskiöön monipuoliset oppimisympäristöt ja arviointimenetelmät sekä tarvelähtöisen oppimisen tuen.

Hyvinvointi ja osallisuus

Poikkeuksellisen tiheät lukiouudistukset uusine lainsäädäntöineen ovat kuormittaneet koulutuksen järjestäjiä, opetushenkilöstöä sekä opiskelijoita. Pandemia jätti jälkensä kaikkiin. Opettajien kuormitusta lisäävät täpötäydet opetussuunnitelmien sisällöt ja osalla aineenopettajista korkeat opetusvelvollisuudet (esim. uskontoaineessa). Ylioppilaskokelaiden suorituspainetta kasvattaa yliopistojen pisteytysjärjestelmä sisäänotossa. Nuorten kuormitus näkyy mielenterveyden ongelmina kuten uupumuksena ja ahdistusoireina.

Ehdotamme, että lukiolaisten jaksamista kuormittavat tekijät kartoitetaan kattavasti. Tämän jälkeen kartoituksen pohjalta lisättäisiin toimenpiteet ja huomioon otettavat asiat myös laatustrategiaan.

Hyvinvoinnin tulee olla osa perustoimintaa, eikä määräaikaisilla hankerahoituksilla pyöritettyä. Lukioyhteisön hyvinvointiyhteistyöhön tarvitaan mukaan huoltajat, perheet ja sidosryhmät.

Kehittyvä toimintakulttuuri

Oppivan yhteisön periaatteiden mukaisesti oppilaitoksissa hyödynnetään toimintaa kuvaavia tunnuslukuja ja palautteita osaamisen ja toiminnan kehittämiseksi. Aineiston keruuprosessi ei saa olla raskas, koska muuten kuormitus lisääntyy entisestään.

Ehdotamme täydennystä kuudennen kappaleen ensimmäiseen lauseeseen: Lukiossa edistetään kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoisen toimintakulttuurin tunnustamista ja tunnistamista.

Saavutettava lukiokoulutus

Miten digitaalisuus ja lukioiden välinen yhteistyö vastaa yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuden haasteeseen niillä alueilla, joissa myös saavutettavuus on uhattuna?

Laatustrategian toteuttamisesta

Luonnoksesta ei voi päätellä, että käytetäänkö laatutoiminnan tuloksia jatkossa valtionavustusten myöntämiskriteerinä. Laatustrategian rahoitus on hoidettava niin, ettei suosita isoja koulutuksen järjestäjiä, joille hankerahoitukset ovat kilpailutekijä.

Liite

Saavutettava lukiokoulutus: lisätään sulkujen sisään myös 'ulkopuolisuuden ehkäisy'.

Digitaalinen ympäristö: lisätään saavutettavuuden vuoksi 'opiskelijoiden digitaalisen tuen muodot ja määrä'.

Vinko Tuula
Kirkkohallitus